

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Politika

»Kristus se ne priznava k onim, ki pravijo, Gospod, Gospod, temveč onim, ki spolnjujejo voljo božjo.«

Politična vprašanja so vprašanja državnega in mednarodnega življenja ljudi ter njihovega vsestranskega napredka v državah. Zato ima vsaka država dvojno politiko, to je: notranjo in zunanjo. V notranjo politiko spada državni red in varstvo državlanske svobode ter navodila in podpora splošne izobrazbe vseh državljanov. V krščanskih državah, ako bi jih kaj bilo, bi se morale razmere medsebojnega življenja urediti po načelih krščanstva; za vse enako pravično. Vse zakonite odredbe v varstvo pristranskega kapitalizma bi morale izginiti iz državnih poslovnih izvidnic. Ker delovno ljudstvo vzdržuje vse dohodke s svojim dobičkanosnim delom, bi bila dolžnost države, da se v prvi vrsti pobruga za pošteno in dobro ureditev dela in po delu pridobljenih splošnih dobrin. Delo ustvarja in naj torej živi.

Države so si ljudje zamislili v svoje lastno varstvo, zato mora biti država lastnina državljanov, ki jo upravljajo po svojih pooblaščenih oziroma uradnih. Vsi državni činitelji in državljanji morajo upoštevati obstoječe, od ljudstva odobrene zakone. Vsaka urejena država ima svojega poglavarja, ali je to kralj ali pa predsednik, kakršna je pač državna oblika. V vsaki redni državi imajo državljanji po svoji potrebi in volji pravico spreminjati in spopolnjevati zakone. Zakonodajala se vrši po ljudskih pooblaščenih ali poslancih. Zato so volitve v zakonodajna telesa za ljudstvo velikanske važnosti. Kakršne ljudi si izbere ljudstvo za svoje zastopnike, takšne so potem pač razmere. Dolžnost krščanskega ljudstva je skrb, da poslanci delajo zakone, ki se strinjajo s krščanskimi načeli družbenega življenja. Zaradi tega je potrebno, da vsak kristjan, posebno pa katoličan, dela na tem, da dobi Kristusov nauk povsod življenjsko veljavo. Zaradi tega pa ni treba posebnih verskih strank, ki so dostikrat ravno verskemu prepričanju škodljive. V tem oziru naj drži splošna verska izobrazba in tozadevni ljudski značaj. Kako lahko postane »katoliška stranka javno pohujšanje«, posebno če se zveže ali spoji s stranko, ki ima nasproten ali popolnoma brezverski značaj. Kralj piše v svoji knjigi »Der christliche Sozialismus«: »Katolik mora v okviru vsake politične stranke in vsake skupnosti delati katoliško politiko, na podlagi njegovega svetovnega nazora.« Vsi izgovori in cincanje v tem oziru so brezsmiselni. Da je temu tako, nam kažejo razne države. Poglejmo Italijo, Nemčijo in celo Rusijo. Kako se je vse politično razblinilo. Ostalo je nepolitično versko načelo, ki se je celo poglabilo.

Krščanski socializem pričakuje od uveljavljanja krščansko-katoliških verskih načel tudi uveljavljanje krščanskega socializma v javnem življenju. Nemogoče si je zamisliti krščanskega življenja brez kristjanu zapovedane socialnosti.

Prav tako, kakor je krščanskim državam potrebna krščanska morala na znotraj, je potrebna tudi na zunaj. Meddržavne razmere današnjega časa so nevzdržne in nevarne za vse človeštvo. Zato je treba drugačnih nazorov, ki se dobivajo samo v krščanstvu. Kapitalizem se je vsedel na prestol mo-

K volitvam obratnih zaupnikov

Pod tem naslovom je poslala Delavska zbornica v Ljubljani naslednje obvestilo: »Kr. banska uprava odnosno Inspekcija dela v Ljubljani nas je obvestila, da bo potrdila pravilnost izvoljenih delavskih zaupnikov za leto 1940. samo v onih podjetjih, kjer se je volivni postopek začel v januarju, to je, da so bili volivni odbori najpozneje do 31. januarja prijavljeni inspekciji dela. To velja za volitve po rednem, kakor tudi po skrajšanem volivnem postopku.

Samooobsebi se pa razume, da bo banska uprava potrdila volitve v onih podjetjih, ki so sezonskega značaja in ki se zaradi meobratovanja volitve v njih v januarju ne morejo vršiti. V podjetjih, kjer se volitve iz kakršnega koli vzroka v zgoraj navedenem terminu niso začele in so dosedaj obstojali obratni zaupniki, bo kr. banska uprava na prošnjo teh zaupnikov njihove mandate podaljšala za nadaljnje leto. Rok za vlaganje tozadnih prošelj na inspekcijo dela v Ljubljani je določen do konca februarja t. l. in se pozneje predložene prošnje nikakor ne bodo upoštevale.

JSZ je prejela to obvestilo 1. februarja 1940.

Na podlagi omenjenega obvestila je pričela Zveza združenih delavcev razpošiljati na razne obratne zaupnike takele formularje:

Kr. banska uprava drav. banovine
Inspekcija dela
v Ljubljani.

Podpisani obratni zaupniki tvrdke..... v..... prosimo naslov, da podaljša naš zaupniški mandat v podjetju do konca leta 1940. Svojo prošnjo utemeljujemo sledeče:

1. Volitve obratnih zaupnikov so se v preteklem letu vršile šele meseca julija in avgusta. Legitimacije obratnih zaupnikov od Delavske zbornice v Ljubljani so obratni zaupniki prejeli šele prav zadnje meseca preteklega leta. Zaupniki so tako komaj prevzeli svoje posle. Ne bi bilo zato primerno že sedaj voliti nove zaupnike.

2. Porast cen in draginja nujno silita delavstvo, da se v prvi vrsti briga zaradi svoje eksistence za primeren dvig svojih plač. To je trenutno njegova glavna skrb. Če bi se volitve obratnih zaupnikov vršile, ni pričakovati med delavstvom zanje pravega zanimanja in bi tako v primeru izvedbe volitev mnogi zaupniki ne dobili tistega števila glasov vsega delavstva, ki jim končno daje moralno pravico govoriti v njihovem imenu in ga zastopati.

3. Zaradi zunanje političnih prilik smatramo za neumestno, da bi se v teh časih s kakršnimi koli volitvami in torej tudi z volitvami obratnih zaupnikov ustvarjala borba in razcepljenost v delavskem stanu in med narodom. Borba za mandate med po-

sameznimi strokovnimi organizacijami bi zato brezdvomno škodljivo vplivala na potrebni notranji mir in vzajemnost.

4. Pričakovati je tudi, da bi medsebojna trenja strokovnih organizacij izkoristili skrajni levičarji za svojo propagando, kar v interesu reda in miru v državi nikakor ne more biti zaželeno.

V..... dne..... 1940.

Podpisi obratnih zaupnikov.

Kaj naj rečemo k vsemu temu?

Nič novega. To, kar smo vedno zastopali in branili. Namreč zakonitost.

V pogledu volitev obratnih zaupnikov določa člen 2. »Navodil za volitve obratnih zaupnikov«, da se volijo obratni zaupniki redno v mesecu januarju vsakega leta. Dokler niso »Navodila« v tem pogledu spremenjena, ne bi smelo biti nobene sile — razen višje —, da bi vpeljala v tem pogledu novotarijo, kakor n. pr. leta 1939., ko so se volitve na ljubo Jugorasa odložile dvakrat.

Ministru za socialno politiko moramo biti hvaležni, da se je postavil na zakonito stališče in zavrnil predlog Jugorasa, da se podaljšajo mandati obratnih zaupnikov za eno leto. Ta čin ministra za socialno politiko dokazuje, da ima v veliki meri razvit čut za zakonitost in za odgovornost. Kajti minister je čuvár in izvrševalec zakona. Če bi šel on kot tak preko zakona, kdo bo še spoštoval zakon. Kdo bo še kaj dal na ministra samega?

In kakšna bi bila posledica preziranja zakonov? Anarhija. Kajti danes greš preko zakona v tej stvari, jutri v drugi in tako dalje. Slednjič že ne veš več, kedar delaš po zakonu in kedar je odločilna samovolja.

To našo trditev dokazuje stanje obratnih zaupnikov. Res je, kar navaja formular ZZD, da so dobili nekateri izvoljeni obratni zaupniki zaupniške legitimacije šele konec preteklega leta, nekateri, zlasti sezoni, pa sploh ne. Kajti legitimacija ga ni dobila več v poslu, ker so z delom že prenehali.

Toda kdo je temu kriv? Znani eksperimenti Jugorasa, ki je vsepovsod vtikal prste. Če bi postopala Delavska zbornica po zakonu, bi morali dobiti vsi izvoljeni obratni zaupniki svoje legitimacije najpozneje v 14 dneh po končanih volitvah.

V pogledu veljavnosti izvolitve obratnih zaupnikov določa člen 36. »Navodil«, da je mogoča pritožba proti volitvam na inspekcijo dela v osemih dneh in da mora inspekcija dela pritožbo rešiti v nadaljnjih osemih dneh. Če je ne reši v tem roku, postanejo volitve pravomočne. Poslovnik o delovanju zaupnikov pa določa, kako in kedar se konstituirajo zaupniški zbor, to je, najkasneje v treh dneh, ko postanejo volitve izvršne. Člen 4. dolo-

ča, da mora starešina obratnih zaupnikov o konstituiranju pismeno obvestiti delodajalca, inspekcijo dela in delavsko zbornico. Ker so starešine zaupnikov svojo nalogo izvrševali točno, je bila Delavska zbornica pravčasno obveščena o vsakokratnem konstituiranju zaupnikov odn. o izvolitvi zaupnikov. Zato bi morala in mogla, kakor smo že poudarili, dostaviti izvoljenim obratnim zaupnikom zaupniške legitimacije najkasneje v 14 dneh po končanih volitvah.

Sicer pa ne prevzamejo zaupniki svojih funkcij šele takrat, ko dobe od delavske zbornice legitimacije, ampak že tedaj, ko so se konstituirali. Če so bile v tem pogledu kake zapreke, je bila dolžnost Delavske zbornice, da bi branila pravice zaupnikov, ki so utemeljene v zakonu.

Se besedo o podaljšanju mandator zaupnikov, če to prosijo. Odkrito izjavljamo, da smo odločno proti generalnemu podaljšanju in sicer v glavnem, ker bi bilo tako podaljšanje protizakonito.

Glede trajanja zaupniških mandator mora biti merodajen § 112. zakona o zaščiti delavcev, ki določa, da traja mandat delavskih zaupnikov leto dni. Zakon v tem pogledu še ni izpremenjen.

Isto določa tudi člen 3. Navodil za volitve obratnih zaupnikov. Sicer obsega še nadaljnje določilo, ki pravi, da smejo zaupniki in njih namestniki ostati še za leto dni v svoji funkciji, če se iz kakršnih koli vzrokov niso mogle izvršiti volitve v mesecu januarju. To določilo daje videz zakonitosti za splošno podaljšanje zaupniških mandator. Toda to je le videz.

Kajti to določilo predvideva le take dogodke, ki so onemogočiti izvedbo volitev v gotovem podjetju. N. pr.: V volitve se je vmešaval podjetnik in povzročil, da so delavci preklicali svoje candidature. Če bi se pa dostavek čl. 3. uporabljal tako kot hoče ZZD, bi bil nesmiseln čl. 2. Treba bi se bilo le dogovoriti tam, kjer že obstojajo obratni zaupniki, pa bi se volitve sploh ne izvedle, ampak bi vložili stari zaupniki prošnje za podaljšanje mandator. Na ta način bi se dejansko vršile volitve vsako drugo leto.

Sicer je pa veliko vprašanje, če je dostavek v členu 3. sploh veljaven.

Navodila so bila izdana na podlagi § 111. zakona o zaščiti delavcev. Torej morajo biti v skladu z določili zakona o zaščiti delavcev. § 112. zakona o zaščiti delavcev pa določa, da traja mandat zaupnika le leto dni in ne pripušča nobenega podaljšanja. Naj bo tako ali tako, podaljšanje mandator bi pomenilo zopet novo zmešnjavo v instituciji obratnih zaupnikov, pomenilo bi podaljšanje nezakonitega stanja.

Vse drugo, kar navaja ZZD: borbo delavstva za zvišanje plač; zunanje politične prilike; trenja med strokovnimi organizacijami; skrajne levičarje, je le figovo pero,

Resnična strokovna organizacija mora obvladati vse naloge. Zato je sposobna, da vodi istočasno borbo za pravice delavstva in vseh poljih.

Se bolj pa je bosa bajka o zunanje političnih prilikah. ZZD hoče prika-

rale in pravičnosti do soljudi, ki niso v položaju mehkih foteljev. Delovni narodi so se prebudili in začeli zahtevati pravičnost. Države so začele medsebojne prepire in nasilja za tujo lastnino. To je rodilo gnev, ki ga zaenkrat nihče ne more popraviti. Mi krščanski socialisti čelaga sveta zahtevamo spremembo teh poganskih raz-

mer in želimo, da bi se pravo življenjsko krščanstvo vselilo v srca narodov in napravilo konec vsem svetovnim težavam in zmedam ter priklicalo mir in srečo narodom, ki sta skrita in zaklenjena sedaj v skrinjah kapitalističnih intrig.

Bog daj!

Jože Gostinčar.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Vsakemu svoje!

»Leto 1940. bo usodno,« je izjavil pred kratkim angleški ministrski predsednik. To je ne samo kolikor toliko opravičeno prerokovanje, pač pa je tudi opomin za vsak narod. Glede na to zavest bi bili morali napraviti posamezni narodi prav vse, da postanejo duhovno enotni, na zunaj in znotraj. Le tako pripravljeni bi mogli čakati usodnih dogodkov s prepričanjem, da jih bodo prešli srečno in brez večjih pretresov. Kajti enoten narod ne more razbiti noben vihar, niti nasilje. Prepozno je, če poljski general Sikorsky ugotavlja velike napake poljske vojaške politike pred nemško in rusko zasedbo, prepozno je, če Čehi razmišljajo o dogodkih pred enim letom. Lahko rečemo, če bi bila merodajna politika Poljakov drugačna, če bi poljski in češki politiki vodili svoje narode tako, da bi bili ti docela zadovoljni doma in na zunaj bratovsko nudili roko eden drugemu proti skupnemu sovražniku, prav gotovo bi nemški fašizem naletel na drugačen skupen odpor, kakor pa je bil dejansko. Le neurejene razmere doma in preveliko samoljubje, ki je večkrat šlo preko mej bratovskega naroda, so ustvarjale razmere, katere je prav pošteno izbral tretji v svojo lastno korist.

Kaj bo z nami Slovenci v usodnem letu 1940? To je vprašanje, ki ga danes razmišljajo vsi zavedni Slovenci. Vsakdo ve, da leži naša domovina na zelo kočljivi točki Evrope,

Na to vprašanje ne more dati prav nobeden stvarnega odgovora, ker nihče ne ve, kako se bodo zasukale evropske politične in vojne prilike v bližnji bodočnosti. Eno pa je, kar lahko trdimo, da je za naš narod predpogoj srečne bodočnosti, pa naj se zgodi kar koli, enoten duh in enoten odpor proti vsakomur, ki bi hotel narod onesrečiti. To pa je mogoče le takrat, kadar je vsak državljan ali vsak ud naroda zadovoljen s svojim položajem in se dobro zaveda, da mu vsaka sprememba prinaša le škodo. Razumljivo je, da je danes takih ljudi prav malo, pa ne le pri nas, ampak prav povsod. Vendarle, če se niso prilike take, da bi mogel biti človek zadovoljen, mora pa najmanj, prav posebno med delovnim ljudstvom, imeti vsakdo zavest, da gre stremljenje merodajnih činiteljev za tem, da se socialne razmere izboljšujejo in da vsakdo lahko pri tem delu po svojih močeh sodeluje. Za zavest je tista sila, ki združuje vse ustvarjajoče sile in tako celoten narod preraja v zdravem gibanju k novemu življenju. Le tak državljan bo slej ko prej ljubil svojo domovino ne le v besedi, ampak tudi v srcu. Pri takem narodu bo onemogočena že sama na sebi vsaka tuja vsiljivost. To se kratko in malo reče, da moramo prav vsi posvetiti svoje moči predvsem našim domačim notranjim razmeram, ki so predpogoj srečni zunanji politiki. Zavedati se moramo prav dobro, da slabosti naših notranjih razmer ne čutimo samo mi, ampak da je prav dobro o njih poučen tudi zunanji svet in da tudi prav ta postavlja v svoj načrt bodisi kot pozitivno ali pa negativno postavko.

Najvažnejši činitelj v našem slovenskem narodu je prav gotovo delovni sloj, saj gre njegovo število preko 80 odstotkov vsega naroda. Zato je za naš narod najvažnejše razpoloženje med tem slojem. To mnenje, ki se odraža v množicah tega stanu, se da morda le za trenutek preplesti, ne pa trajno. Duša naroda je v srcu delovnega človeka in preko narodove duše ne more nihče ustvarjati kaj dobrega niti trajnega.

Nerazumljivo nam je iz tega vidika,

(Nadaljevanje s 1. strani.)

zati, kakor da bi volitve obratnih zaupnikov utegnile povzročiti nevarne zunanje politične zapletitve. Čudno, da so se pred kratkim mogle vršiti celo državnozbornske volitve v Bolgariji in da govore tudi pri nas vedno bolj trdovratno, da stojimo pred državnozbornskimi volitvami.

Tudi trenja med posameznimi strokovnimi organizacijami ne obsegajo nobene nevarnosti. Poslovanje obratnih zaupnikov dokazuje nasprotno. Institucija obratnih zaupnikov vpliva konsolidujoče. Obrne delavsko pozornost na delavske probleme, ki zahtevajo skupnega dela vsega delavstva. Prav zato se vrše volitve obratnih zaupnikov mirno in resno. Kakšni bolj

kako se morejo v današnjih časih in v teh evropskih prilikah uveljavljati pri nas gotovi ljudje po svoji mali skupnosti z vsemi sredstvi, ko pa prav dobro vedo, da je njih dolgoletna pripravljalna doba in štiriletna doba njihovega dela pokazala prav jasno, da so med slovenskim delavstvom nezazeleni. Opravičenost obstoja, ki jo ti ljudje pred merodajnimi činitelji slikajo s prepletkanjem delavskega javnega mnenja, je le začasna, kajti ob prvi možni priložnosti se bo pokazalo, da je bil dejanski položaj mnenja delavske duše povsem nasproten in da so ti ljudje prej škodovali pozitivni gradbi življenja med Slovenci kot pa koristili.

Delavec si danes ničesar bolj ne želi kot da se mu nudi prilika, da se lahko po svoji moči in svoji izobrazbi udeležuje tam, kjer ga sili njegova duhovna in gospodarska potreba. Le če bo imel to možnost, bo postavil v našem narodnem življenju celo svojo osebnost v skupno korist. Zato pa, kdor hoče dobro svojemu lastnemu narodu in njegov neoviran procvit tako v du-

hovnem kakor tudi v gospodarsko-socialnem pogledu, bo prav gotovo razumel delavsko dušo in čutil utrip njegovega srca, ki stremi samo za tem, da se uredijo naše notranje razmere tako, da bo on sam tudi zadovoljen. Razumel bo pa istočasno tudi, da je nujna potreba, da se delavca v celoti kot osebnost povsod upošteva, ne pa izključuje iz kake narodne skupnosti in morda da celo daje vsiljivcem bič v roke, da po mili volji mlati po njem kot nekakem izvršku. Zato pa je delo gotovih ljudi v naši sredi izključno razdiralno in za narodovo rast škodljivo, kajti danes je čas ustvarjanja skupnosti vseh dobrohotečih ljudi, ne pa nasprotno, da ne bomo po kaki usodni uri premišljevali o lastnih napakah naše preteklosti.

Tudi delavec je močan činitelj v naši slovenski skupnosti, zato mu je treba dati tudi iz stalne narodne skupnosti potrebno veljavo in ugled. To pa je mogoče le tako, da se svobodno udeležuje prav povsod, kjer je potrebno. Zato pa je vsako umetno oviranje te delavske pravice tudi greh nad narodno skupnostjo, in to tem večji, v čem usodnejših časih živimo.

Ž. S.

Strokovna poročila

Volivni odbor in volitve obr. zaupnikov

Ta in prihodnji teden bodo skoraj v vseh obratih volitve delavskih obratnih zaupnikov (razen sezonskih).

Volitve morajo biti izvršene na dan, katerega je določila volivnemu odboru kr. banska uprava (inspekcija dela).

Ako je bilo volivnemu odboru predloženih več kandidatnih list, je izvesti volivni postopek. Po izvršenih volitvah pa točno izpolniti, in to v štirih izvodih, obrazec št. 6. Ta obrazec mora podpisati ves volivni odbor in predstavniki kandidatnih list.

Najbolje je, da takoj po izvršenih volitvah še isti ali drugi dan skliče predsednik volivnega odbora sejo novo izvoljenih zaupnikov — zaradi konstituiranja odbora — in k tej seji je vabiti poleg zaupnikov tudi zastopnika podjetja. Po seji je izpolniti v štirih izvodih obrazec št. 15.

Nato je poslati po dva izvoda obrazca št. 6 in 15 kar nam v centralo, da bomo enega izročili Inspekciji dela, drugega pa Delavski zbornici — en izvod se izroči podjetju, eden pa ostane zaupniškemu zboru za arhiv.

V primeru, da je bila vložena samo ena kandidatna lista, volivni odbor proglasi to listo za izvoljeno in izpolni v štirih izvodih obrazec št. 5 (ne št. 6).

Ako pa je bilo vloženih več list, pa je bil dosežen sporazum, da se volitve vrše po skrajšanem postopku, je izpolniti v štirih izvodih obrazec št. 5a.

Volivni odbori naj tedaj skrbijo, da se bo postopalo točno po navodilih.

Po volitvah in konstituiranju iz-

ostri nastopi so le tam, kjer se vmešavajo v volitve politiki. Iz navedenega razloga tudi kakšne »levičarske« akcije nimajo ugodnih tal.

Res je, da se je letos pričela izvedba volitev bolj pozno, največ po krivdi Delavske zbornice. Zaradi tega bo mogoče volilo tudi manj obratov, vendar pa to ni zadosten vzrok, da se ne bi spoštoval zakon in odredba ministra za socialno politiko. Boljše je, da pridemo zopet v zakonito stanje, četudi bo mogoče manj obratnih zaupnikov, kakor pa, da bi se nezakonito stanje podaljševalo.

Prepričani smo, da bo minister za socialno politiko tudi v tem pogledu napravil red in ne bo dopustil, da bi se njegove naredbe onemogočale na ta ali oni način.

voljenih zaupnikov pa t a k o j pošljite nam v centralo po dva izvoda obrazca št. 5, ako je bila le ena kandidatna lista, ako je bilo več list, pa obrazec št. 6 in v dveh izvodih obrazec št. 15.

Volivni odbori! Z delom ne odlašajte in vse pravočasno in točno uredite.

Volitve zaupnikov v rudarskih revirjih

Za nedeljo 3. marca t. l. je rudarsko glavarstvo razpisalo volitve zaupnikov v II. skupino rudarske zadrage.

Letos so te volitve izrednega pomena. Prvič od obstoja II. skupine bodo namreč po poročnem volivnem sistemu (na podlagi pravilnika volitev delavskih obratnih zaupnikov, zakona o zaščiti delavcev). S tem je končno tudi v tej delavski ustanovi zmagala naša zahteva, da se morajo volitve izvršiti po poročnem volivnem sistemu. Razlika bo samo v tem, da bodo trajali mandati izvoljenih zaupnikov tri leta, kar je edino pametno in pravilno. Že v letu 1938, je »Zveza rudarjev JSZ« predložila rudarskemu glavarstvu zahtevo, da je dosedanji »večinski« sistem volitev delegatov druge skupine zastarel in ga je treba zame-

Nezgodni rentniki dobe jubilejno podporo

V preteklem letu se je obhajala 50-letnica bolniških blagajn, ki so bile ustanovljene v Sloveniji in Dalmaciji. Ravnateljstvo OUZD je sklenilo, da se proslavi ta 50-letnica tudi na ta način, da dobe rentniki in njihove družine podporo, in sicer iz imovine bivših bolniških blagajn v Sloveniji in Dalmaciji. Ta sklep je potrdil tudi SUZOR, tako da je sedaj postala zadeva izvršna.

Enkratno podporo v višini decemberske rente in draginjske doklade dobe vsi rentniki, ki so utrpeli nezgodo pred letom 1922, in katerih delazmožnost je zaradi posledic nezgode obkrajšana nad 20%. To podporo dobe tudi vsi svojci, ki uživajo rento ali draginjsko doklado.

Ostane imovine se porazdeli takole: Slovenija dobi 81,87%, Hrvaška za Dalmacijo 15,01% in zetska banovina za Boko Kotorsko 3,12%.

Denar, ki odpade na Slovenijo, se bo porabil takole:

1. 1 milijon dinarjev za gradnjo bolnišnice ali paviljona za ponesrečence;

Akcija žagarskih delavcev v Savinjski dolini za izboljšanje svojega položaja

Draginja je zadela tudi žagarsko delavstvo v Savinjski dolini. Zaradi tega je predložila po svoji organizaciji JSZ predlog za 20% zvišanje plač. Ker so podjetniki odlašali z razgovori, je JSZ prosila okrajno glavarstvo v Gornjem gradu za poravnalo razpravo. Ta pa ni rodila pozitivnega uspeha zaradi tega, ker so zastopniki delodajalcev izjavili, da vztrajajo pri sporazumu, ki je bil sklenjen 22. marca 1939 in ki naj bi veljal do 24. aprila 1940, in pa ker nimajo pooblastila od svojih kolegov za pogajanje. Slednjič sta se obe stranki dogovorili, da bo JSZ odpovedala sporazum, ker ga ne more delavstvo več izvajati. Delodajalci pa bodo sklicali 15. februarja t. l. v Radmirju pri Majcenoviču zborovanje, na katerega so povabili tudi zastopnika okrajnega glavarstva, zastopnika Delavske zbornice in zastopnika JSZ. Vsi ti naj povedo delodajalcem, kakšen je položaj. Upanje je, da bodo delodajalci izvolili odnosno pooblastili svoje tovariše, ki se naj popoldne pogajajo v Radmirju za sklenitev sporazuma.

Poravnalo razpravo je vodil g. podnačelnik okrajnega glavarstva, ki se je zelo trudil, da bi prišli obe stranki do sporazuma.

Kar se tiče nas delavcev, smo trdno odločeni, da bomo vztrajali do konca. Če bo treba, bomo šli tudi v bolj odločno borbo. Prepričani smo pa, da to ne bo potrebno in da bomo prišli do sporazuma. Na morebitno borbo se bomo pa najbolje pripravili s tem, da se še ostali organizirajo. Kajti le na ta način moremo napraviti dosledno in borbeno delavsko armado.

njati z novim, bolj demokratičnim. Dosedaj je vse zaupnike dobila lista, ki je imela večino, zaradi tega so druge strokovne organizacije, ki so bile v manjšini, ostale brez vsakega zastopnika v tej važni delavski ustanovi. S spremembo volivnega sistema bo pa končno omogočeno nastopiti vsem strokovnim organizacijam.

JSZ bo kakor povsod drugod tudi pri teh volitvah nastopila samostojno.

Spričo tega položaja bo volivna agitacija zelo razgibana. Več skupin se bo borilo za zaupanje in zaupniška mesta.

Rudarji, organizirani v JSZ, se že pridno pripravljajo za to volivno borbo in so prepričani, da bo JSZ prišla do njeni moči odgovarjajočega števila zaupnikov.

2. 150.000 din za preprečevanje nesreč pri delu;

3. 75.000 din se da društvu »Delovna skupnost«, za preprečevanje nezgod na ozemlju dravske banovine;

4. Ostanek se porabi za stare rentnike na področju Slovenije.

Po informacijah, ki smo jih dobili, se bodo podpore rentnikom nakazovale uradu, torej ne bo treba vlagati prošnje. Podpore bodo pričeli nakazovati takoj, ko izide pravilnik za nakazovanje teh podpor.

Zahvala

Podpisana se tovariško zahvaljujem delavcem in delavkam pri podjetju Sever & Co. za prejetjo podpore ob smrti moje matere, ko so mi vsi požrtvovalno pomagali. Naj bodo vzgled tudi drugim skupinam ob težkih prilikah posameznih delavcev.

Verd, 30. januarja 1940.

Sernel Franciška, l. r.

Dve važni banovi uredbi

V službenem listu banske uprave za dravsko banovine od 31. januarja 1940 sta izšli dve odredbi.

S prvo odredbo je bila izpremenjena odredba o minimalnih mezdah z dne 31. julija 1937.

Kakor znano, obsega ta odredba tri kategorije minimalnih mezd, in sicer: minimalna mezda za delavce nad 18 let znaša:

V industriji ne glede na kraj in obrt v kraju z nad 5000 prebivalcev: a) 3 din, b) 2,75 din, c) 2,50 din; po novi odredbi: a) 3 din, b) 3 din, c) 3 din na uro.

V trgovini in obrti v krajih s pod 5000 prebivalci: a) 2,75 din, b) 2,50 din, c) 2,25 din; po novi odredbi: a) 3 din, b) 3 din, c) 2,75 din na uro.

Za delavce(ke) v starosti pod 18 let: a) 2,50 din, b) 2,25 din, c) 2 din; po novi odredbi: a) 3 din, b) 2,75 din, c) 2,50 din na uro.

V čl. 3. odredbe od 31. julija 1937 je bila napravljena izjema za nekatera podjetja: izdelovanje pletenin na netovarniški način; izdelovanje kopit in podpetnikov; izdelovanje upognjenega pohištva in slično.

Za te obrate je bila določena minimalna mezda za delavce(ke) nad 18 let starosti 2 din na uro; izpod 18 let starosti pa 1,80 din na uro.

Po novi odredbi je določena minimalna mezda za delavce nad 18 let starosti na 2,50 din na uro; za delavce

izpod 18 let starosti pa 2,25 din na uro. — Z drugo odredbo so uvedene minimalne mezde za trgovske nastavljenice in za pomožno osebje, ki opravlja pretežno višje netrgovske ali pisarniške posle in ki mu je ta redna zaposlitev glavni poklic.

Izveti so: vajenci, pomožno osebje, ki še ni staro 18 let, volonterji in praktikanke, toda slednji le za dobo treh mesecev, nakar morajo dobiti minimalno plačo.

Ta znaša za trgovske nastavljenice 900 din, za ostalo pomožno osebje pa 1000 din na mesec.

Pomožno osebje dobiva za nadurno delo 50% pribitka, in sicer sorazmerno s številom opravljenih nadur.

Pri preračunavanju službenih prejemkov v naravi se zaračuna vrednost hrane na 240 din, vrednost stanovanja na 60 din mesečno.

Do naših krajev

Škofja Loka

Strokovna skupina oblačilnega delavstva JSZ v Škofji Loki obvešča vse člane, da se vrši 7. letni občni zbor 25. februarja 1940 ob 9 dopoldne v dvorani Društvenega doma, Spodnji trg, z običajnim dnevnim redom. Zopet je minulo leto dela in borb v naši skupini. Posebno to leto je bilo za nas delavstvo, organizirano v JSZ, leto trde preizkušnje. Na tem mestu odločno povemo vsem, da se bomo vedno in povsod in tudi v bodoče borili za našo matico JSZ, ker se dobro zavedamo, da je le na tej poti, katero hodi JSZ in njeno članstvo, izhod do izboljšanja našega oziroma delavskega položaja. Ob zaključku leta vam bo odbor postal račun o svojem delovanju, iz katerega bo razvidno prizadevanje, da bi se čim bolj uredile razmere v našem podjetju, in to z vašim sodelovanjem. Vsak naj se zaveda, da bo v novi odbor volil tiste člane in članice, do katerih ima zaupanje in v katerih vidi, da bodo z veseljem vršili podeljeno jim funkcijo. Poudarjamo pa tudi, naj pride v novi odbor več svežih moči, ker stari borec so že preveč utrujeni in izžepani od tega, tako težkega dela. S tem pa ni rečeno, da bodo stari borec držali roke križem. Vsak naj si zapomni, da je vsak zmožen za funkcio-narja, samo volje in požrtvovalnosti je treba. Le v trudu in požrtvovalnosti je naša rešitev in izboljšanje. Tovariši in tovarišice, v medeljo prav vsi na 7. letni občni zbor. Na tem občnem zboru bomo naredili načrt za prihodnje poslovno leto. Čas, v katerem živimo, zahteva, da se delavstvo še bolj oprime svoje organizacije, ker drugače nas bo čas dobil nepripravljen. Zato, tovariši in tovarišice, s korajžjo in zavestjo na delo v novem poslovnem letu za izboljšanje našega položaja in tudi za porast naše matice JSZ.

Sostro

Krščanska delavska mladina, 28. februarja smo imeli v dvorani g. M. Slabiča javni prosvetni večer s predavanjem: Krščanstvo in delavska mladina. To predavanje bi moral imeti duhovnik iz Ljubljane, pa je bil žal zadržan zaradi izrednih razmer. Nedomestoval ga je njegov brat. Predavanje je bilo zelo zanimivo in za današnji čas neobhodno potrebno. Kljub težkemu času, ki ga moramo preživljati, bomo s takimi predavanji še nadaljevali. Vemo, da prijatelje našega gibanja ne moti to, da prirejamo take prosvetne večere s takimi predavanji v gostilniških prostorih, zato nas še nadalje podpirajte z obiskom. Dobro se zavedamo, da čas marsikaj prinese, a tudi s časom marsikaj odide. Kljub majhni sobici, ki jo imamo na razpolago, pripravljamo za široko javnost zelo tragično vojno dramo, ki jo nameravamo uprizoriti v začetku meseca marca. V naši fari je vedno več povpraševanja po dobrih vzgojnih knjigah. Zato smo našo knjižnico razširili in si nabavili novih knjig, ki se dobijo v lokalni KDM v Sostrem. Posebno priporočamo knjige članstvu JSZ v Vevčah. Vse informacije dobite pri tovarišu Pavšiču Štefanu ali pri tovarišu Zupančiču. Na svečnico 2. februarja je stopil v zakonski stan tov. Pavšič Štefan s tov. Mici Šubelj, oba člana KDM. Brat Štefan, prvi pionir si bil v naši fari za graditev KDM. Hvaležni smo ti za to delo. Vsi skupaj pa želimo,

Torej, kdor ima v hiši hrano in stanovanje, mora dobiti v denarju 600, odnosno 700 din na mesec.

Prva odredba stopi z ozirom na določilo čl. 6. ministrske uredbe o minimalnih mezdah, da namreč stopijo novo določene minimalne mezde v veljavo 60 dni po razglasitvi, v veljavo 1. aprila 1940, druga je pa stopila v veljavo 1. februarja 1940. Torej trgovski nastavljenici morajo imeti od 1. februarja 1940 naprej na mesec 900 din, nameščenci pa 1000 din.

G. ban je zelo izboljšal položaj trgovskih nastavljenec in nameščencev, pa tudi delavske minimalne mezde je zvišal, kolikor je mogel. Določilo ministrske odredbe, da znaša osnovna minimalna mezda 2 din na uro in da se sme ta zvišati največ za 50%, je še vedno v veljavi. Zaradi tega bo moralo iti delavstvo v boj za zvišanje osnovne mezde in zahtevati, da se čimprej skliče vsedrjavna tozadevna anketa, ki bi se morala vršiti že v decembru 1939, ki pa je bila odložena.

Jurklošter

Redni letni občni zbor naše skupine bo v nedeljo 18. februarja v prostorih gostilne Venko ob 15. uri. Vse tovariše in tovarišice vabimo, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

Vevče

V soboto 10. t. m. boš šel volit obratne zaupnike za leto 1940. Vsem izmed nas je dana možnost, da volijo pred začetkom ali po končanem delu, ker se volitve vrše od 6 zjutraj neprenehoma do 4 popoldne. Zvedaj se, tovariši in tovarišice, da je za prosep organizacije in za pozitivno delo obratnih zaupnikov prav vsak glas važen. Zato v nobenem primeru ne izostani. Poskrbi tudi, da gre tvoj sodelavec ali sodelavka volit, pregovori omahljivce. Naša lista ima belo glasovnico, ki jo daš v kuvertu, ostale pa vržeš v koš. Še en dan nas loči od volitev, zato storimo vse, da izide JSZ iz tega boja častno.

Guštanj

V nedeljo 11. t. m. ob 9 dopoldne bo redni letni občni zbor naše skupine kovinarjev v prostorih gostilne Lečnik v Guštanju. Ker je občni zbor zelo važen, pozivamo vse člane, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Na občni zbor pride zastopnik centrale tovariš Rebersček.

Dob pri Domžalah

Redni letni občni zbor naše skupine bo po razporedu centrale v nedeljo 25. t. m. ob 3 popoldne v prostorih gostilne Marincev v Dobu. Vse člane in članice vabimo, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

Stahovica

Strokovna skupina lesnega delavstva v Stahovici sklicuje redni letni občni zbor, ki bo v prostorih g. Prelesnika Karla v Stahovici dne 11. februarja 1940 ob 10 dopoldne. Vabimo vse člane in članice, da se občnega zbora v polnem številu udeležijo.

Celje

V nedeljo 11. t. m. bo redni letni občni zbor naše skupine ob 9 dopoldne v Delavski zbornici. Dolžnost vsakega člana in članice je, da se ga udeleži. Vabimo tudi naše prijatelje, da pridejo ta dan med nas.

Važna razsodba državnega sveta v Belgradu

glede pokojnine tobačni delavki.

Med bivšo tobačno delavko in monopolno upravo je nastal spor zaradi pokojnine. Prizadeta je bila namreč vdova po državnem uradniku in prejemala po njem pokojnino. Ker si je pa tudi sama kot uslužbenka tobačne tovarne pridobila pravico do pokojnine, jo je tudi zahtevala. Toda uprava državnih monopolov je zavrnila njeno zahtevo zaradi tega, ker je že uživala pokojnino.

Njeno pritožbo je zavrnil tudi državni svet. Odločitev je utemeljeval takole: provizija (pokojnina) tobačnim delavkam, kakor tudi delavska pokojnina po državnem uradniku se plačuje iz istih sredstev, to je iz državnih. Zaradi tega ne more prejemati istočasno dveh pokojnin. Pri tem je mislil državni svet na predpise čl. 153. zakona o državnih uradnikih iz leta 1925, odnosno na člen 156. zakona o državnih uradnikih iz leta 1931. Oba člena določata: Nihče ne more dobiti dveh pokojnin, ako ima pravico do dveh, mu pripada višja.

Pozneje je nastal enak primer (1937). Tudi ta primer je obravnaval državni svet. Sedaj je pa odločil, da ne spada provizija (pokojnina) tobačnih delavcev pod pojem pokojnine drž. uslužbenec in da pritiče zaradi tega prizadeti tudi pokojnina po pravilniku o monopolskem osebju.

Ker sta izšli v materialno istih primerih od državnega sveta dve različni odločbi, je prišla zadeva pred občno sejo državnega sveta (§§ 12. in 13. zakona o poslovanju državnega sveta in upravnih sodišč). Ta je izdal naslednjo odločbo:

Prejemanje vdovske pokojnine od strani države ne predstavlja zapreke za istočasno uživanje osebne pokojnine bivših monopolskih delavk.

Utemeljitev: Pokojnina, bodisi osebna, bodisi vdovska, na kakršno misli zakon v državnih uradnikih, se prejema na podlagi posebne službene oziroma obveznega prispevanja v pokojninski fond kot posledica javnopravnega odnosa med državo in njenimi nastavljenici.

Provizija odnosno pokojnina monopolskih delavcev pa izvira iz delovnega razmerja med monopolskimi podjetji, odnosno iz prispevanja v poseben sklad monopolskih stalnih delavcev. Razmerje se imenuje delovni odnos, ne pa državna služba. Monopolski delavci so zavarovani za primer bolezni in nezgod in imajo pravico voliti obratne zaupnike. Njihov službeni odnos je ustanovljen na podlagi posebnega pravilnika in se ne nastavlja po zakonu o državnih uradnikih.

Torej v pravilnikih o delu v monopolskih ustanovah je urejeno službeno razmerje ne kot državna služba, temveč kot delovni odnos.

Dol pri Ljubljani

Redni letni občni zbor naše skupine gradbenega delavstva v Dolu bo v nedeljo 11. februarja ob 9 dopoldne v prostorih gostilne »Lenček« v Klečah. Vse tovariše vabimo, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

Kočevje

Občni zbor naše skupine se bo na mesto 18. t. m. vršil že v nedeljo 11. t. m. Kot zastopnik centrale pride tovariš Diacco iz Hude jame. Zaradi predvidenih volitev obratnih zaupnikov in volitev v bratovsko skladnico opozarjamo vse tovariše, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Vabljeni tudi delavci iz tovarn.

Pred volitvami v krajevne odbore Bratovske skladnice

Letos bodo v mesecu marcu potekli mandati delegatom, kateri so bili pred tremi leti izvoljeni v krajevne odbore bratovskih skladnic.

Za nekatere bratovske skladnice so volitve že razpisane. Tako se bodo za hrastniško brat. skladnico vršile v nedeljo 25. februarja. Za ostale bratovske skladnice pa bodo verjetno v mesecu marcu.

Pred tremi leti so bile volitve v zastope krajev. bratovskih sklad-

nic prvič po proporcionalnem volivnem sistemu in je tako tudi JSZ nastopila s svojimi kandidati in se razmeroma tudi častno odrezala.

Tudi pri letošnjih volitvah bo JSZ povsod, kjer ima svoje strokovne skupine rudarjev, postavila svoje kandidatne liste.

Vse naše tovariše opozarjamo, da naj gredo že sedaj pridno na agitacijo in delo, da bomo tudi letos dobili primerno število zaupnikov v krajevne odbore brat. skladnic.

Občni zbori krajevnih skupin JSZ

za nedeljo 25. februarja 1940

Strokovna skupina tekstilnega delavstva na Viru, ob 3 popoldne (Marinček Anton).

Strokovna skupina tekstilnega delavstva v Jaršah, ob 10 dopoldne (Marinček Anton).

Strokovna skupina delavcev in nameščencev v Kranju (Borec Mavricij).

Strokovna skupina delavcev in nameščencev v Ljubljani (Zmaj) (Pavšič Štefan).

Strokovna skupina oblačilnega delavstva v Škofji Loki (Rozman Jožko).

Strokovna skupina tekstilnega delavstva v št. Vidu nad Ljubljano (Žumer Srečko).

Strokovna skupina tekstilnega delavstva na Otiškem vrhu (Pestotnik Janez).

Strokovna skupina gradbenega delavstva v Ljubljani (Grošelj Jože).

Strokovna skupina lesnega delavstva v Teharjih (Hočevar Metod).

Strokovna skupina lesnega delavstva v Slovenjgradu (Rebersček Karol).

Strokovna skupina lesnega delavstva v Sorici (Štibelj Gašper).

Strokovna skupina papirničarjev v Radečah pri Zidanem mostu (Pangeršič Ivan).

Strokovna skupina zdraviliškega delavstva v Dobrni pri Celju (Mirnik Franc).

Iz centrale

Ta in prihodnji mesec se bodo po določenem programu vršili redni letni občni zbori krajevnih skupin. Pri tem opozarjamo skupinske odbore, da obč. zbore prijavijo pravočasno z navedbo dnevnega reda, kraja in ure pristojnemu okrajnemu glavarstvu. Po obč. zboru pa naj v roku treh dni javijo okrajnemu glavarstvu novo izvoljeni odbor z navedbo imen, poklica in stanovanj novih odbornikov. Poleg tega je treba navesti tudi funkcijo, za katero je bil posamezni odbornik izvoljen. Istočasno je treba novoizvoljeni odbor javiti pismeno tudi centrali.

Nabirajte oglase za »Pravico«!

Razgledi

Objava o sklepih držav Balkanske zveze pravi, da so se vsi razgovori med štirimi zunanjimi ministri vršili v ozračju polnega zaupanja in da so soglasno ugotovili:

1. Skupno željo štirih držav, da se ohrani mir, red in varnost na jugovzhodu Evrope.

2. Pripravljenost, da nadaljujejo z miroljubno politiko.

3. Voljo, da ostanejo združeni v Balkanski zvezi, ki ni naperjena proti nikomur in da si skupno prizadevajo da branijo pravice vsake članice za neodvisnost in narodno ozemlje.

4. Želja, da ohranijo in izpopolnijo prijateljsko razmerje s sosednimi državami v duhu pomirljivosti in medsebojnega razumevanja ter sodelovanja.

5. Potrebo, da pride do izboljšanja gospodarskih in prometnih zvez balkanskih držav.

6. Balkanska zveza naj ostane še nadaljnjih sedem let v veljavi.

7. Odločnost za tesno sodelovanje vseh štirih zunanjih ministrov do prihodnjega sestanka, ki bo februarja 1941 v Atenah.

Izjave zunanjih ministrov Balkanske zveze, ki so jih podali po končanem posvetovanju so bile soglasne v tem, da so bili razgovori pristrani in prijateljski. »Nervoznost, ki je vladala zunaj, ni segla v dvorano, kjer smo zborovali, je izjavil rumunski zunanji minister. »Na sestanku je vladala sloga in previdnost« je izjavil turški zunanji minister. »Vsakdo bo lahko ugotovil, kolikvega pomena je bilo naše delo za ohranitev miru na našem ozemlju in za skupno delo med vsemi balkanskimi državami« je povedal jugoslovanski zunanji minister. »Mir na Balkanu je po belgrajskem sestanku še bolj okrepljen.«

Obveznosti, ki jih imajo balkanske države do nebelganskih držav niso bile v ničemer spremenjene s sklepi Balkanske zveze na belgrajski konferenci, je izjavil turški zunanji minister Saradzoglu. Turškemu zunanjemu ministru je bila dana naloga, da o sklepih belgrajske konference obvesti bolgarsko vlado. Izrazil je upanje, da bo prišlo do boljšega sodelovanja držav Balkanske zveze z Bolgarijo.

Prvi komentarji iz evropskih prestolnic o sklepih Balkanske zveze so zaenkrat ugodni. Ne podajajo pa še konkretnih mnenj o splošnih smernicah, ki jih nakazuje uradno obvestilo. Pred konferenco je bilo mnenje, da bodo gospodarski sklepi, ki bodo v Belgradu sprejeti, zelo dalekosežne važnosti. O tem govori, kot po navadi, uradno obvestilo z lepimi izrazi, ki nepoučenemu ne povedo mnogo. Iz komentarjev tujih listov pa bi mogli napraviti sklep, da se balkanske države niso nagnile še k nobeni velesili, da se torej tudi niso še nobeni, priprosto povedano — zamerile. Seveda si mnenja italijanskih, nemških in francoskih ter angleških listov nasprotujejo in si posamezne nasprotne stranke tolmačijo te sklepe zaenkrat vsaka v svojo korist. V Rimu so zapisali, da je nov duh zavladal v jugovzhodni Evropi in da ni prišla do izraza samo želja po nevtralnosti, temveč tudi namera, da se z Madžarsko in Bolgarijo sožitje zboljša. Italija bo lahko svojo podporo Balkanu nudila še nadalje. Z zadovoljstvom ugotavljajo v Italiji, da je želja balkanskih držav in Italije ista: da se zabrani vsakršna nadvlada velesil in vsakršen tuj vpliv na tem ozemlju. Tudi nemški listi priobčujejo ugodne izjave o sklepih belgrajske konference.

Nevtralnost z rezervo. Francoski časopisi pravijo, da je sporazum glede nevtralnosti in nenapadalnega sodelovanja bil sprejet z važno rezervo, da

se mora ohraniti nedotakljivost ozemlja vseh štirih balkanskih držav. Dalekosežnih sklepov spričo zelo zamočanega položaja zaenkrat tudi ni bilo pričakovati. Važnost pripisujejo dejstvu, da je belgrajska konferenca priznala, da je zveza Turčije z Anglijo in Francijo v popolnem skladu z Balkansko zvezo.

Balkanske države niso pokazale pripravljenosti, da se odločijo, kam se bodo nagnile v bodočnosti, pišejo angleški listi o belgrajski konferenci. Iz tega še ne izhaja, da bi vedno ostale na ta način nevtralne kot so bile doslej. Že sedaj so nekatere balkanske države »pasivno nevtralne«, to je, da niso odločene, da bi podpirale ali simpatizirale s katero od bojujočih se skupin. Druge pa so »aktivno nevtralne«, to se pravi, da so že odločene, s kom bodo v primeru vojne nastopile skupno. Taka država je po angleških listih Turčija, ki ne mara pasivno čakati, kako se bodo dogodki razvili, temveč si že sedaj pripravlja zaveznike, s katerimi bodo v primeru napada na svojo državo branili svojo zemljo. Angleški listi smatrajo to politiko aktivne nevtralnosti za bolj modro in varno.

Pozornost, ki je usmerjena na Balkan, po belgrajski konferenci ne bo verjetno prav nič popustila. Velesile bodo tudi vnaprej želele, da se balkanske države odločijo od popolne nevtralnosti za prijateljsko nevtralnost. Obe stranki bi želeli, da se Balkan kot celota odloči. O interesih, ki jih imajo posamezne velesile na Bal-

Natolcevanju verjeti je človeška slabost

Trbovlje, 4. febr. 1940.

S tem računam tudi dopisnik »Delavske politike«, ki mi dne 3. februarja t. l. pod rubriko »Trbovlje« natolcuje stvari, za katere ve on sam in delavstvo, da niso resnične. Kakor vedno, tako tudi sedaj ta posrečen g. dopisnik smatra, da bo njemu in njegovim okolici tako natolcevanje prineslo nekaj koristi. Je pač vedno kakor sedaj. »Natolcuji, nekaj le ostane!« Ker sem izzvan in da si bo delavstvo, kakor tudi čitatelji »Delavske politike« na jasnem o tej stvari, sem primoran povedati resnico, ki je sledeča:

Prva zasluga za izplačilo nabavnega prispevka gre družbi, ker je ona odštela delavstvu ta denar, ker tega nisem mogel jaz ali g. ban, ki mu gre ta zasluga, ki je mnogokrat interveniral pri družbi za izplačilo. V kolikor pa je v resnici moja zasluga, je pa v tem, da sem štirikrat prosil g. bana za tozadevno intervencijo pri družbi, ker tega nisem mogel pri njej sam doseči. Ker sem izzvan, moram resnici na ljubo povedati, v koliko je zasluga dopisnika »Delavske politike« in II. rudarske skupine za ta nabavni prispevek. Dne 28. decembra 1939, to je prvi dan po stavki, sem bil telefonično pozvan od Delavske zbornice, da se ta dan oglašim v njenem uradu; in res sem se tudi na poziv zglasil pri g. referentu Stanku Juriju. Pogovarjala sva se takrat o vseh perečih vprašanjih glede rudarjev TPD. On mi je tudi dejal, da bo napisal neko pismo načelniku II. rudarske skupine g. Pliberšku in naj se nazaj grede oglašim pri njem, da vzamem to pismo in ga izročim g. Pliberšku. V tem pismu, ki mi je bilo izročeno odprto, je g. Stanko naročil naslednjo, naj takoj vložim dve resoluciji, in sicer eno na oblast za izpustitev do takrat zaprtih, in eno na TPD, da se ti sprejmejo nazaj na delo. Zaradi spomence, sklenjene dne 27. januarja 1939, v kateri je zahtevk po nabavnem prispevku, ni bilo nič v tem pismu označenega. Za naznačeni dve resoluciji so bili priloženi koncepti. To sem tudi izročil domov grede g. Pliberšku. Že g. Stanko mi je dejal, da sedaj ne bo mogoče v denarnem efektu pri družbi za enkrat nič doseči. Mogoče bo po v mesecu maju, ko poteče rudarska kolektivna pogodba. Moja izjava pa je bila, da bom jaz, če mi tudi drugi ne pomagajo, poskusil, da dobimo delavci nekaj tudi sedaj, in sicer za mesec november tekočega leta, ker nam za ta mesec družba ni pri obravnavi 12. decembra 1939 nič dala. To je bil razgovor. Kaj je napravila II. rudarska skupina v svrhu sedaj izplačane nabavnega prispev-

kanu in ki so zelo različni, smo že ponovno pisali. — Nemčija želi, da bi mogla povečati svoje dobave tem državam, obenem pa dobiti v zameno poljedelske pridelke in rude. Balkanske države naj bi pomagale opravljati naloge, ki jih ima nemška gospodarska politika. Na Balkanu naj ostane mir, ki pa naj bo podpiran od prijateljske nevtralnosti napram Nemčiji. Če bi posamezne države ne hotele take prijateljske ali aktivne nevtralnosti napram Nemčiji, bi Nemčija zastavila svoj trud, da pridobi brezpogojno zase Romunijo. — Italija želi, da na Balkanu zaenkrat ne pride do kakih odločitev. Posreduje zaradi tega, da se spor ali nesoglasje ne bi povečala, tem-

ka sama kot taka, tega ne vem. To pač lahko rečem, da ji tega g. Stanko ni omenjal in naročil. Ko sem tisti dan, to je 28., šel k družbi, sem dobil odgovor, da družba za enkrat nič ne bo dala delavstvu, ker če bi kaj dala, je to mogoče le po členu 26. kolektivnega dodatka. Vrnivši se iz družbinega poslopja in oglašujoč se pri g. Stanku, sem od njega dobil izjavo, da je moje zahteve družba telefonično sporočila njemu in da se bo pač postopalo tako za nadaljnje poviške, kakor je bilo meni sporočeno. Ker sem imel vse to v vidu, sem nadalje interveniral pri g. banu, obenem z g. Bittencem in g. Žmavcem, ki sta tudi vedno delala na tem, da rudar potrebno dobi. Toliko je v tem resnice, vse drugo pa je pretiravanje. O kakih zaslugah za dopisnika ali II. rudarsko skupino v tej stvari za enkrat ne vem, ker mi o tem nihče, ne družba in ne oblast ni nič povedala.

Od moje strani bi bilo nepravilno, če bi si uspehe štel v lastno zaslugo, toda še manj je pravilno, če išče zahvale kdo, ki najbrže ni niti z mezinem mignil k temu, kar je delavstvo dobilo.

Uvidel sem, da je bilo poudarjeno, da je do spomladi izključeno kaj dobiti od družbe za delavstvo. Kako pa je končno do tega izplačila prišlo. Dne 23. januarja t. l. sem bil pri g. banu in mi je izjavil, da je družba pristala na enkratno izplačilo, in sicer po 500 in 150 din. Jaz tega sploh nisem delavstvu razglašal. Delavstvo je to novico izvedelo 24. januarja po radiu. Isti dan je družba poklicala vse načelnike II. rudarske skupine in jim sporočila, da daje ta prispevek le zaradi tega, ker so delavci postali delavoljni in s tem dvignili produkcijo na višino, ki je bila pred ustavitvijo dela v rudnikih Trbovlje in Hrastnik. Taka je bila tisti dan borba za ta nabavni prispevek, ki je bila končana v 10 minutah.

Jaz pa sem za to izplačilo od strani družbe vedel že dan poprej, kakor pa zaupniki, in morda še veliko poprej, da bo delavstvo nekaj dobilo, pa če prav je, kakor omenjam, vse obupalo, celo referent Delavske zbornice gosp. Stanko.

Kar se pa tiče onih nesrečnikov v zaporih, moram povedati zopet kot iz zvan resnici na ljubo, da sem se šestkrat dosedaj in da se bom še v bodoče zavzemal, da bodo čimprej oproščeni in sprejeti nazaj v delo.

Do sedaj sem mogel kot človek doseči le nekaj, kaj bom še v bodoče, ne

Zadružna tiskarna

Ljubljana, Tyrševa cesta 17, tel. 30-67

izvzuje vsakovrstne tiskovine za organizacije in društva lepo, solidno in poceni v eno ali večbaronem tisku

več da se pomirjujejo. Kaže obenem voljo, da se prepreči vplivanje Rusije na politični razvoj na Balkanu. Z dosedanjim razvojem je Italija zadovoljna. — Anglija in Francija želita, da postanejo balkanske države prijateljsko nevtralne napram temu velesila. Za enkrat naj bi ta prijateljska nevtralnost dobila izraza v tem, da bi Nemčija izgubila gospodarsko oporo na Balkanu, da bi se zmanjšale vse dobave Nemčiji. Iz prijateljske nevtralnosti pa naj bi se v danem trenutku razvilo pravo zavezništvo. Angleške politične smernice zastopa na Balkanu Turčija. Angleška in francoska diplomacija močno delujeta za svoje cilje, predvsem po gospodarski poti.

morem povedati. Spraševal sem pri oblastvih, zakaj so ti zaprti, pa nisem mogel zaradi uradne tajnosti nič bistvenega zvedeti. Vprašal pa bi ob tej priliki vsaj za nekatere dopisnika »Delavske politike«, morda bi mi vsaj on mogel o nekaterih kaj povedati. To pa le zaradi tega, da bi imel pri nadaljnjih intervencijah zanje lažje stališče. Taki dopisniki dostikrat skoraj vse ve, in ga v resnici lepo prosim, naj mi še to zapiše na moj naslov ali pa osebno pove. Ta dopisnik velikokrat o meni napiše stvari, ki nič ne drže. Stvari, ki bi meni, njemu in delavstvu koristile, pa ne zapiše.

Pa kljub temu mu ne zamerim, ker vem, da je vsestransko bolan in da je vsaj, kar se tiče napadanja, njegova bolezen neozdravljiva. Pa to ne bo njemu, in še manj njegovi okolici koristilo, kar se je izkazalo že mnogokrat in se bo tudi v bližnji bodočnosti, za katero se ta dopisnik pripravlja s takim natolcevanjem na moj naslov. To smem brez hvale povedati, da sem gotovo toliko storil za delavstvo kot nezaupnik, kot pa je storil to on, izvoljen zaupnik, in bom še, če bom zdrav tudi v bodoče. Povedati pa moram, da se mi je od leve na desno vsaka stvar, ki sem jo hotel za rudarsko delavstvo storiti, ovirala in so me z vsem mogočim napadali.

Imam pa trdno voljo in po vrhu še zelo trdo kožo, kadar je treba delati za delavstvo, in me taki napadi ne bodo spravili prav nič iz ravnotežja, pa če me za pravično stvar tudi vse napada. Hvalo in pohvalo za moje delo pa radevolje kar prepuščam drugim, naj se oni bahajo s pavovim perjem!

Križnik Filip.

Pridobi svojega trgovca, da bo oglaševal predvsem v tvojem listu »Delavski pravici«!

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnine na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon številka 4945. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnine: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorij »Delavske pravice«. Srečko 7. amer. Ljubljana. Tiska Zadružna tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejco)

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

PREMOG in DRVA kupite ugodno pri Podobnik Vinko v Ljubljani, Tržaška cesta 16. — Telefon 33-13.